

ИЗВОРНИ НАУЧНИ ЧЛАНАК

НОТАР КАО ПОВЈЕРЕНИК СУДА У ОСТАВИНСКОМ ПОСТУПКУ

Ђорђе Раковић¹

Правни факултет Универзитета у Бањој Луци

Апстракт: *Нотарска служба је у правни систем Републике Српске уведена Законом о нотарима који је донесен 2004. године, а први нотари су почели са радом 11.03.2008. године. Законом је регулисана надлежност нотари да предузима нотарску обраду исправа, издаје нотарске потврде и врши нотарске овјере. Поред тога, суд или други орган власти могу нотару повјерити вршење и других послова који су у сагласности са његовом надлежношћу. Тако је нотарима у циљу растерећења судова у дијелу који се односи на спровођење оставинског поступка, а на основу Закона о ванпарничном поступку додијељена и ова функција. Делегирање надлежности нотарима у оставинском поступку практично је започело ступањем на снагу Закона о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку, јер, иако је постојао правни основ у чл. 145 Закона о ванпарничном поступку, због компликованости ни један оставински предмет није додијељен нотарима.*

Суд је обавезан нотару повјерити спровођење оставинског поступка, а нотар има обавезу да прихвати спис предмета, осим ако неко од учесника у поступку не захтијева спровођење поступка искључиво пред судом. Нотар као повјереник суда у оставинском поступку може предузимати све радње као и суд. Изузетно суд може нотару одузети спис предмета и спровођење оставинског поступка повјерити другом нотару или пак сам спровести поступак. Суд одређује нотару и рок у којем треба завршити оставински поступак. На овај начин суд врши контролу рада нотари, поред корективне улоге коју има у случају кад се пред нотаром појаве спорне чињенице у погледу оставине. За спровођење оставинског поступка нотар има право на награду, као и накнаду одређених трошкова али у знатно мањем износу него што је то случај приликом предузимања других послова из своје надлежности.

¹ Доцент на Правном факултету Универзитета у Бањој Луци. Е-mail: djordje.rakovic@pf.unibl.org

Кључне ријечи: *нотар, послови нотара, суд, делегирање надлежности, ванпарнични поступак, оставински поступак, учесници у оставинском поступку, контрола рада нотара, награда и накнада за рад нотара.*

1. УВОД

Настанак нотарске службе се везује за сам период настанка људске цивилизације.² Још у то доба јавила се потреба за услугама појединаца које су имале за циљ уређење одређених друштвених односа. Првенствено је постојала потреба за писменошћу како би се регулисали међусобни односи између појединих чланова друштвене заједнице. Како је неписменост била раширена појава, онда су писмени појединци, као писари,³ били ангажовани од стране државе, односно владара за обављање одређених послова као што су сачињавање признаница, биљежење различитих правних послова и судских одлука, чување докумената и др.

Посебно значајан период за нотаријат је период важења римског права. Сматра се да је модерни тип нотаријата настао управо у римском праву од тзв. *tabelliones*-a.⁴ Табелиони нису били нотари у данашњем смислу ријечи, али су обављали послове које по садржини можемо сврстати у послове савременог нотаријата,⁵ а према Улпијану (III вијека н.е.) то су „*instrumenta formare, libellos concipere, testationes consignare*“ (писање аката, састављање уговора и овјеравање тестаментата). Каснијим развојем римског царства ширио се и број послова из надлежности нотара.

Нотарске исправе јавно-правно дејство кроз јавну вјеру (*fides publica*) и јавну-државну власт (*manus publica*) стичу у Средњем вијеку. Тада нотарски акт добија снагу јавне исправе. На прелазу између XI и XII вијека у Италији, захваљујући Болоњској правној школи и нотаријат доживљава своју ренесансу. У овом периоду долази до ширења нотаријата и у Шпанији и Француској. До развоја средњовјековног нотаријата долази и на јужно-

2 Маринко Плавшић, *Хисторијски развој и организација нотарске службе* у Енес Бикић и др., *Нотарско право* (Сарајево: 2013), 1-9; Милена Трговчевић-Прокић, *Настанак и историјат нотаријата* у Небојша Шаркић и др., *О јавном бележнику – нотару* (Београд: 2004), 23-29.

3 Појам „нотар“ је настао од латинске ријечи „nota“ што означава брзо писање, односно сценографију.

4 *Tabellio* је значавао плочу пресвучену воском на којој су се сачињавали записи. Ова ријеч се први пут спомиње у Улпијановим Дигестима, в. *Ulpianus, Digesta* 48 19 19.9&4.

5 в. Никола Мојовић, „Од римског табелиона до модерног нотара“, *Правна ријеч*, бр. 1, (2004), 131; Трговчевић-Прокић, *Настанак и историјат нотаријата* у Шаркић и др., *О јавном бележнику – нотару*, 23; Плавшић, *Хисторијски развој и организација нотарске службе* у Бикић и др., *Нотарско право*, 3; Лариса Тајић, „Нотари и нотарска служба са посебним освртом на Закон о нотарима Федерације БиХ“, *Правни савјетник*, бр. 11, (2004), 23; Александар Пухаловић, „Начела јавно-бележничког права“, *Правни живот*, бр. 12, (2004), 289; Раденко Јотановић, „Садржина дјелатности нотара у Босни и Херцеговини“, *Правни савјетник*, бр. 1, (2005), 35.

словенском подручју (Црна Гора, Дубровник и Далмација) гдје је положај нотара био регулисан статутом појединих градова.⁶

У правни систем бивше југословенске државе нотаријат је уведен Законом о јавним бележницима који је донесен у Краљевини Југославији 1930. године⁷. Закон је донесен по узору на аустријски закон о јавним биљежницима из 1911. године који је промовисао латински тип нотаријата. Радило се о модерном закону тог доба који је детаљно регулисао нотарску професију. Сврха Закона (која никад није остварена)⁸ је било јединствено уређење нотаријата на подручју цијеле државе јер је ова институција била различито уређења на појединим њеним дијеловима.⁹ Оправдање за увођење јединственог нотаријата налазило се у цивилизацијској вриједности ове институтције, институције која доноси ред и сигурност у правне односе, правна снага коју су нотарске исправе имале у међународном правном промету, растерећење судова који су били претрпани бројним предметима итд.¹⁰ Међутим, све позитивне тековине које је усвојио Закон, а које је баштинила институција нотаријата од самог свог настанка, изгубиле су значај доношењем Одлуке о укидању јавних биљежника и јавнобиљежничких комора 1944. године,¹¹ односно ступањем на снагу Закона о неважности правних прописа донесених прије 6. априла 1941. године и за вријеме непријатељске окупације¹².

За вријеме трајања СФРЈ због идеолошких разлога и принципа на којима се заснивало друштвено-политичко уређење није постојао нотаријат. Након дисолуције СФРЈ 90-тих година прошлог вијека поједине новоформиране државе настале у границама бивших југословенских република су, између осталих, донијеле и своје законе којима реafirмишу нотаријат на нашем правном подручју.¹³ У Босни и Херцеговини, у складу са правно-

6 Ана Станковић-Мугоша, „Историјат нотарске канцеларије и улоге нотара у Котору и другим приморским градовима“, *Правни живот*, бр. 12, (2004), 313; Трговчевић-Прокић, *Настанак и историјат нотаријата* у Шаркић и др., *О јавном бележнику – нотару*, 30-31.

7 „Службене новине Краљевине Југославије“, бр. 220 од 26.09.1930. године.

8 Закон се није примјењивао у Босни и Херцеговини, Црној Гори и дијеловима Србије.

9 в. Мирела Крешић, „Закон о јавним биљежницима Краљевине Југославије из 1930.: судјеловање јавног биљежника у оставинском поступку – искуства из прошлости“, у *Зборник Правног факултета у Загребу*, вол. 63, бр. 2/2013 (Загреб: Правни факултет, 2013), 357.

10 Мелиха Повлакић, „Надлежности нотара у Босни и Херцеговини“, у *Зборник Правног факултета у Загребу*, вол. 63, бр. 2/2013, (Загреб: Правни факултет, 2013), 247.

11 Одлука о укидању јавних биљежника и јавнобиљежничких комора од 17.11.1944. године, „Службени лист ДФЈ“, 1945, књига I, бр. 11.

12 „Службени лист СФРЈ“, бр. 86/46.

13 Закон о јавном биљежничштву, „Народне новине“, бр. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09 и 120/16; Закон о нотариату, „Урадни лист Републике Словеније“, бр. 13/94, 48/94, 82/94, 41/95, 73/04, 23/05, 98/05, 4/06, 17/06, 115/06, 2/07 (пречишћени текст); Закон о јавном бележничштву, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 31/11, 85/12, 19/13, 55/14, 93/14, 121/14, 6/15, 106/15; Законот за вршење на

политичким уређењем установљеним Дејтонским мировним споразумом, Република Српска, Федерација БиХ и Брчко дистрикт БиХ донијели су своје законе којима регулишу институцију нотаријата.¹⁴

Поред ових законских прописа нотарску службу у БиХ уређује и низ подзаконских аката који су, такође, донесени на различитим нивоима у БиХ, а којима се уређују поједина питања из дјелокруга послова који су у надлежности нотара. Тако су у Републици Српској донесени Правилник о раду нотара у поступку састављања и издавања нотарских исправа, Правилник о садржају, начину израде, коришћењу и чувању печата и штамбиља нотара, Упутство о простору и опреми нотарске канцеларије, Упутство о вођењу пословних књига и формирању и архивирању списка, Упутство о вођењу картотеке депозита,¹⁵ Правилник о начину поступања са печатима, штамбиљима, новцем и вриједносним папирима и поступку издавања отправка, односно преписа оригинала и других извода из нотарских аката у случају престанка вршења службе нотара,¹⁶ Правилник о вођењу уписника о сачињеним, похрањеним и проглашеним нотарским тестаментима,¹⁷ Уредба о одређивању награда и накнада нотарима у Републици Српској,¹⁸ као и други акти који непосредно регулишу дјелатност нотара¹⁹.

Наведени закони, правилници, уредбе и други акти представљају само дјелимично изворе нотарског права. Наиме, нотар обавља службу кроз различите дјелатности унутар различитих грана права тако да јавна овлашћења црпи и из других закона којима се регулишу грађанско-правни, привредно-правни, насљедно-правни, брачни, облигационо-правни и статусни односи (тзв. материјални извори права). Поједностављено речено: „...у нотарско право спадају сви они прописи који уређују питања „ко“ је нотар и под којим условима он ради, „како“ и „шта“ нотар ради.“²⁰

нотарски работи “Службен весник на Република Македонија”, бр. 59/96, 25/98, 6/2002 и 66/2006, којег је замијенио Закон за нотаријатот „Службен весник на Република Македонија“, бр. 55/2007; 86/2008; 139/2009 и 135/2011; Закон о нотарима, „Службени лист Црне Горе“, бр. 68/05 и 49/08.

14 Закон о нотарима, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 86/04, 02/05, 74/05, 76/05, 91/06, 37/07, У-60/06, 50/10, 78/11 и 20/14; Закон о нотарима, „Службене новине Федерације БиХ“, бр. 45/02 и Закон о нотарима Брчко дистрикта БиХ, „Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 9/03 и 17/06.

15 Сви ови документи су објављени у „Службеном гласник Републике Српске“, бр. 43/11 и 41/13.

16 „Службени гласник Републике Српске“, бр. 88/14.

17 „Службени гласник Републике Српске“, бр. 61/15.

18 „Службени гласник Републике Српске“, бр. 54/12, 103/13 и 6/17.

19 <http://www.notarrs.com/propisi.html>, од 22.02.2017. године.

20 Плавшић, *Хисторијски развој и организација нотарске службе* у Бикић и др., *Нотарско право*, 12.

2. НАДЛЕЖНОСТИ НОТАРА

До увођења нотаријата у правни систем БиХ дошло је у склопу реформи у другим областима права јер је развој друштвено-економских односа довео до потребе и за нотарским услугама. Све реформе су имале за циљ повећање правне сигурности, повјерења у јавне регистре, бржег, једноставнијег, ефикаснијег и транспарентног поступка и владавине права у цјелини. У таквим околностима и нотарска професија долази до изражаја нарочито у области реформе земљишно-књижног, стварног, пословног и других грана права које се не могу ни замислити као дио савременог права без одговарајуће улоге нотара у свакој од њих. Као носиоци јавних овлашћења нотари својом професионалношћу, самосталношћу, независношћу и непристрасношћу доприносе правној сигурности у правном промету.²¹ Поред тога, увођење нотаријата доприноси растерећењу судова, као и преносу надлежности са других државних органа на нотаре чиме се у потпуности остварује улога нотаријата као „јавне службе“.

У правни систем БиХ и Републике Српске уведен је тзв. латински облик или тип нотаријата²² у складу са Конвенцијом од 1948. године из Буенос Ајреса (Аргентина) гдје је и основан Међународни савез латинског биљежништва. Према тада усвојеној дефиницији „јавни бележник је правник по образовању који на основу јавних овлашћења прихвата од странака изјаве воље, даје им потребну писмену форму и о томе издаје исправе које имају карактер јавне исправе. Оригине тих исправа преузима на чување, а издаје оверене преписе. У његове задатке спада и јавно потврђивање чињеница“.²³

Из цитиране дефиниције произилазе и одређене надлежности које нотар има у правном саобраћају. Садржина послова за које су овлашћени нотари се временом проширивала чиме се ширио и значај нотаријата као јавне службе па у том смислу се може говорити о основној дјелатности (властити дјелокруг овлашћења) и допунским дјелатностима (пренесени дјелокруг послова) нотарске службе.²⁴ Основна дјелатност латинског типа нотаријата је тзв. нормативно-сертификацијска која се састоји у сачињавању нотарских исправа.²⁵ Нотарске исправе су све исправе које сачињава нотар у оквиру своје надлежности, а имају карактер јавних исправа, од-

21 Видјети чл. 2, ст. 1-5 и чл. 3, ст. 1 Закона о нотарима Републике Српске.

22 Поред овог облика у свијету егзистирају и други типови нотаријата као што су: англосаксонски, државно биљежништво и адвокатско-биљежничка дјелатност.

23 Наведено према: Пухаловић, „Начела јавно-бележничког права“, 290.

24 Јотановић, „Садржина дјелатности нотара у Босни и Херцеговини“, 36-39.

25 Мелиха Повлакић, „Основне значајке нотарске службе у Федерацији БиХ“, *Правни савјетник*, бр. 4, (2003), 84; Повлакић, „Надлежност нотара у Босни и Херцеговини“, 250 и даље; Небојша

носно пуну доказну снагу јавних исправа.²⁶ Могу бити нотарски обрађене исправе, нотарске овјере и нотарске потврде.²⁷ Закони о нотарима у БиХ прописују као облигаторне нотарске обраде исправе за одређене врсте правних послова,²⁸ док странке могу захтијевати нотарску обраду и за било који други правни посао. Нотарске потврде и овјере се дају за преписе докумената (видмирање) који су сачињени или фотокопирани у нотарској канцеларији, изводе из трговачких или пословних књига, овјеру потписа (легализација), потврду о времену предочавања писмена, потврду о животу лица и потврде других чињеница.²⁹

Према одредбама свих закона о нотарима у БиХ, поред наведене основне, нормативно-сертификацијске дјелатности „нотар може обављати остале послове који су му према овом закону допуштени“.³⁰ Сматрамо да наведена формулација у сва три закона о нотарима у БиХ није адекватно формулисана у дијелу који се односи на то да се само законом о нотарима може одредити дјелокруг надлежности нотара. Неки други закони који су донесени или су донесене измјене и допуне ових закона након доношења закона о нотарима су управо делегитимисале ову одредбу. Тако је Законом о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку³¹ нотарима повјерено спровођење оставинског поступка. У оставинском поступку нотарима се може повјерити и попис и печатење оставинске и стечајне масе (тзв. комесаријална функција).³² Законом о извршном поступку може се одредити улога нотара у провођењу извршног поступка, издавању платног налога, попис и процјена имовине, јавна продаја ствари у извршном поступку, извршење на основу вјеродостојне исправе, послови у вези са

Шаркић и Миланка Фуртула-Ђорђевић, *Јавно бележништво – да или не?*, у Шаркић и др., *О јавном бележнику – нотару*, 8.

26 В. чл. 4 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 4 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 4 Закона о нотарима Брчко дистрикта БиХ.

27 В. чл. 4, ст. 2 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 4, ст. 2 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 4, ст. 2 Закона о нотарима Брчко дистрикта БиХ.

28 То су: правни послови о регулисању имовинских односа између брачних другова, као и између лица која живе у ванбрачној животној заједници, располагање имовином малолетних и пословно неспособних лица, правни послови којима се обећава нека чинидба као поклон с тим што се недостатак нотарске форме у овом случају надомјешта извршењем обећане чинидбе, правни послови, чији је предмет пренос или стицање власништва или других стварних права на некретнинама и оснивања акта привредних друштава, в. чл. 68, ст. 1, а. 1-5 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 73, ст. 1, а. 1-5 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 47, ст. 1, а. 1-5 Закона о нотарима Брчко дистрикта БиХ.

29 В. чл. 87-98 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 92-103 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 66-76 Закона о нотарима Брчко дистрикта БиХ.

30 В. чл. 64, ст. 2 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 69, ст. 2 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 43, ст. 2 Закона о нотарима Брчко дистрикта БиХ.

31 „Службени гласник Републике Српске“, бр. 91/16.

32 Повлакић, „Основне значајке нотарске службе у Федерацији БиХ“, 84.

протестом мјенице и чека и друге надлежности повјерене од стране извршног суда.³³ Законом о наслеђивању се на нотара, такође, могу пренијети одређена овлашћења која се тичу примања или одбијања наследничке изјаве,³⁴ а породичним законом и овлашћења у погледу правних послова регулисања имовинских односа брачних и ванбрачних супружника, располагања имовином малолетних и пословно неспособних лица, узимање изјава о признању очинства и материнства, одређене надлежности у области издржавања и др.³⁵

Истина, закони о нотарима регулишу могућност преношења одређених послова који су материја ванпарничног и извршног законодавства,³⁶ али је каснија законодавна пракса, како смо то и навели, показала да се проширење дјелатности нотара врши одредбама закона у оквиру чије материје се конкретна дјелатност регулише. Преношењем појединих надлежности које имају судови у ванпарничном и извршном поступку на нотаре поједностављује се и убрзава поступак, ради се о неспорним стварима које не морају бити у искључивој надлежности суда, јер се у случају спора увијек може водити судски поступак као корективни чиме се судови у великом броју предмета растеређују.

Законом о нотарима су пренесене надлежности са судова на нотаре и код примања изјаве посљедње воље (тзв. тестамент пред нотаром) и код примања изјаве воље у вези са правним пословима *mortis causa* (уговор о уступању и расподјели имовине за живота, уговор о доживотном издржавању и други наследно-правни уговори).³⁷ Нотарски обрађена исправа има карактер извршне исправе на основу које се непосредно може спровести извршење без доношења посебне извршне судске одлуке. Ово се нарочито односи на нотарски обрађене исправе на основу којих је у катастру непокретности уписана хипотека, а хипотекарни дужник је у тој исправи

33 Небојша Шаркић, „Јавни бележник – нотар у извршном поступку“, *Правни живот*, бр. 12, (2004), 52; Трговчевић-Прокић, *Настанак и историјат нотаријата у Шаркић и др., О јавном бележнику – нотару*, 63-64.

34 Према одредбама Закона о наслеђивању, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/09, 55/09 и 91/16 нотари могу сачињавати и чувати тестамент (чл. 73), нотарски обрадити изјаву о одрицању од наслеђа (чл. 158, ст. 3) и нотарски обрадити уговор о преносу наследног дијела (чл. 167, ст. 2).

35 В. одговарајуће одредбе сва три Породична закона у БиХ: „Службени гласник Републике Српске“, бр. 54/02 и 41/08; „Службене новине Федерације БиХ“, бр. 35/05 и 41/05 и „Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 23/07.

36 Тако је прописано да се нотарима може повјерити и: попис и печатење оставинске имовине и стечајне масе, процјене и јавне продаје /лицитације/ покретних ствари и некретнина у ванпарничном поступку, нарочито добровољне продаје и раздиоба продајне цијене у извршном поступку, в. чл. 67, ст. 1, т. 1-3 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 72, ст. 1, т. 1-3 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 46, ст. 1, т. 1-3.

37 Чл. 104 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 108 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 82 Закона о нотарима Брчко дистрикта БиХ.

изричито пристао на непосредно извршење без икакве даље активности извршног суда.³⁸

Поред наведених надлежности, од стране суда нотарима се може дерогирати и депозитна функција (чување исправа, тестамената, новца и вриједносних папира) која има дејство судског депозита.³⁹ Нотар може вршити и функцију заступања приликом уписа права својине и других стварних права у катастар непокретности и слично, на основу овлашћења из нотарске исправе.⁴⁰ Као носиоци јавне функције који своју дјелатност обављају професионално нотари имају и савјетодавну функцију.⁴¹ Такође, нотар би могао обављати и послове обезбјеђења доказа у парничном поступку у случају кад постоји сумња да би извођење неког доказа касније било немогуће или отежано.⁴²

3. НОТАРИ КАО СУДСКИ ПОВЈЕРЕНИЦИ У ОСТАВИНСКОМ ПОСТУПКУ

Поступак за расправљање заоставштине је ванпарнични поступак који је у Републици Српској регулисан Законом о ванпарничном поступку (у даљем тексту ЗВП),⁴³ а у оквиру одредби чл. 91-156 овог закона. Спровођење оставинског поступка је у складу са одребом чл. 94, ст. 1 ЗВП било у искључивој надлежности суда све до 28.10.2016. године када је ступио на снагу Закон о измјенама и допунама Закона о ванпарничном поступку (у даљем тексту ЗИДЗВП).⁴⁴ Према чл. 3 ЗИДЗВП, којим је замијењен чл. 94, ст. 3 ЗВП-а: „Суд повјерава нотару спровођење оставинског поступка, у складу са одредбама овог закона, у року од осам дана од дана пријема смртвонице из члана 102. овог закона, осим у случају када неки од насљедника захтијева спровођење поступка искључиво пред судом.“⁴⁵

38 Чл. 85 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 90 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 64 Закона о нотарима Брчко дистрикта БиХ.

39 Чл. 107-110 Закона о нотарима Републике Српске, чл. 111-114 Закона о нотарима Федерације БиХ и чл. 85-88 Закона о нотарима Брчко дистрикта БиХ.

40 Чл. 68а Закона о нотарима Републике Српске.

41 Јотановић, „Садржина дјелатности нотара у Босни и Херцеговини“, 39.

42 Шаркић и Фуртула-Ђорђевић, *Јавно бележништво – да или не?*, у Шаркић и др., *О јавном бележнику – нотару*, 14.

43 „Службени гласник Републике Српске“, бр. 36/09 и 91/16.

44 Надлежност нотара као повјереника суда у оставинском поступку у Републици Хрватској је регулисана Законом о насљеђивању из 2003. године, јер је овим материјалноправним прописом регулисан и оставински поступак.

45 И према § 221 Закона о јавним билежницима (нотарима) Краљевине Југославије и § 31 Закона о судском ванпарничном поступку оставински поступак, уколико посебним законом није другачије

Додјелјивањем улоге нотару у оставинском поступку наш правни систем је прихватио рјешења која су присутна у већини Европских држава (Француска, Аустрија, Италија, Мађарска, Хрватска и др.).⁴⁶ И не само то, овакво нормирање представља повратак систему који је раније важио на нашем правном подручју, а то је спровођење оставинске расправе према рјешењима усвојеним у Закону о јавним бележницима (нотарима) Краљевине Југославије из 1930. године,⁴⁷ односно Закону о судском ванпарничном поступку из 1934. године.

Преношењем функције спровођења оставинског поступка у надлежност нотара законодавац је у Републици Српској имао за циљ растерећење суда у овом дијелу судске дјелатности.⁴⁸ Додуше, и прије доношење ЗИДЗВП суд је могао повјерити нотару спровођење оставинског поступка (чл. 94, ст. 3 ЗВП) али се то практично није примјењивало јер је овај начин уступања нотарима био веома компликован,⁴⁹ па се постављало питање сврхе овакве делегације надлежности⁵⁰. Тек са ступањем на снагу ЗИДЗВП нотарима су се и практично почели додјелјивати судски предмети који се односе на оставине. Тиме је дошло до тзв. дејудизијализације која се, у склопу опште тенденције, у овом дијелу права огледа у преношењу надлежности у оставинском поступку са суда на нотара.⁵¹

Из цитиране одредбе чл. 3 ЗИДЗВП произилази да суд нотару може повјерити спровођење цијелог оставинског поступка у складу са одредбама ЗВП-а.⁵² Поред тога, постоје и посебне одредбе о појединим радња-

одређено, спроводили су јавни бележници као судски повјереници.

46 Гордана Станковић, „Јавни бележник у оставинском поступку: упоредно-правна анализа“, *Правни живот*, бр. 12, (2004), 299-311.

47 В. Крешћ, „Закон о јавним бележницима Краљевине Југославије из 1930.: судјеловање јавног бележника у оставинском поступку – искуства из прошлости“, 353 и даље; Милена Трговчевић-Прокић, „Закон Краљевине Југославије о јавним бележницима“, *Правна ријеч*, бр. 20, (2009), 283 и даље.

48 Слично и у хрватском праву, в. Дамир Контреч, „Јавни бележници у Републици Хрватској као повјереници суда у оставинском поступку“, *Јавни бележник*, бр. 32, (2010), 32.

49 Према чл. 145 ЗВП (који је је замијењен одредбом чл. 6 ЗИДЗВП-а): „Суд може повјерити вођење оставинског поступка нотару под условима: а) да учесник у оставинском поступку то захтијева, б) да у оставинском поступку у којем учествује више наследника сви дају изјаву да су сагласни да се поступак повјери нотару, в) да је нотар сагласан и г) да се повјерени послови могу опозвати из оправданих разлога.

50 Плавшић, *Хисторијски развој и организација нотарске службе* у Бикић и др., *Нотарско право*, 25.

51 Михајло Дика, „Изванпарнична“ и концилијацијска функција јавних бележника – *de lege lata* и *de lege ferenda*“, у *Зборник Правног факултета у Загребу*, вол. 59, бр. 6/2009 (Загреб: Правни факултет, 2009), 1155-1156.

52 Према § 221, ст. 2 Закона о јавним бележницима (нотарима) Краљевине Југославије нотар је, такође, могао вршити све послове око оставинског поступка уз таксативно набројана ограничења која су се односила на саслушање свједока усмених наредаба последње воље под заклетвом; доношење рјешења о примању наследничких изјава; доношење рјешења о упућивању странака на парницу

ма које може предузети нотар у оставинском поступку.⁵³ Тако је у чл. 106, ст. 1 регулисано да попис и процјену имовине, поред суда, врши и нотар ако му суд повјери обављање тих послова, а и Закон о нотарима Републике Српске у чл. 67, ст. 1, т. 1 прописије могућност делегирања од стране суда према нотарима послове пописа и печатења оставинске масе. Изричито повјеравање послова нотару регулисано је и у чл. 109, ст. 2 ЗВП-а, а односи се на чување готовог новца, хартија од вриједности, драгоцености, штедних књижица и других важних исправа. И ова функција нотара је већ регулисана у Закону о нотарима у чл. 107-109. Поставља се питање зашто је законодавац изричито додијелио ове двије функције нотару у оставинском поступку, када постоји општа одредба да може спроводити оставински поступак у цјелини. Могућа су различита тумачења намјере законодавца у овом случају, али намјера очигледно није да се нормирање наведене двије врсте послова нотарима одузима могућност предузимања других радњи у оставинском поступку.⁵⁴

За разлику од одредбе чл. 94, ст. 3 ЗВП-а којом је суду дата могућност да одлучује о вођењу оставинског поступка пред нотаром, према одредби чл. 3, ст. 2 ЗИДЗВП, којом је замијењена та одредба, суд је обавезан нотару повјерити спровођење оставинског поступка. Изузетно суд неће одредити нотара за повјереника суда ако неко од насљедника захтијева спровођење поступка искључиво пред судом. Према одредби чл. 94, ст. 4 ЗВП-а која није замијењена ЗИДЗВП-а, нотар је као повјереник суда у оставинском поступку овлаштен да предузима све радње у поступку и доноси све одлуке као и судија, осим одлука које су у искључивој надлежности суда⁵⁵. Уз овако дату одредбу могу се ставити двије напомене. Прва је да закон не прописује које су одлуке у искључивој надлежности суда, а друга напомена је да поступање нотара у оставинском поступку ипак има своје специфичности у односу на поступање суда јер је законодавац ове специфичности и регулисао у посебном поглављу ЗВП-а под називом „Нотари као судски повјереници“ (чл. 145-156).

у случајевима супротних насљедничких изјава; одобрења отуђења заоставштине или појединих предмета; одобрења оставинске раправе и доношења одлуке о уручењу (предаји) заоставштине.

53 Према § 223 Закона о јавним биљежницима (нотарима) Краљевине Југославије суд је могао нотарима повјерити: печатење и инвентарисање стечајне масе; продјену и јавну продају ствари у ванпарничном поступку; у стварима веће вриједности расправе о раздиоби куповнине, прихода принудне управе и стечајне масе; састављање и провјеру тачности рачуна које плаћа старалац, принудни и други управник имовине и друге послове повјерене посебним законом.

54 В. Повлакић, „Надлежност нотара у Босни и Херцеговини“, 286.

55 Хрватски законодавац је у овом дијелу регулисао да јавни биљежник има иста овлашћења као и суд „...осим оних за које је Законом о насљеђивању другачије прописано“, в. чл. 4 хрватског Закона о насљеђивању из 2003. године.

Кад прими смртovníцу суд ју је обавезан у року од осам дана доставити заједно са прилозима нотару који ће спровести оставински поступак и тиме се, у правилу, посао суда завршава. Суд рјешењем повјерава спровођење оставинског поступка нотару који има службено сједиште на подручју тог суда.^{56 57} Нотар не може одбити повјерено спровођење оставинског поступка.⁵⁸ Евентуално би нотар могао одбити спровођење поступка ако за то постоје нарочито оправдани разлози о чему би, у том случају, требао одлучити суд.⁵⁹ Ти разлози су и наведени у одредбама ЗИДЗВП-а.⁶⁰

Нотар неће спровести оставински поступак ако неко од насљедника поднесе захтјев за спровођење поступка искључиво пред судом. Овдје се може хипотетички поставити питање како поступити у случају кад нотар спроведе оставински поступак, а један од насљедника није учествовао у поступку, а да је учествовао захтијевао би његово спровођење пред судом? Да ли је ова ситуација аналогна оној из чл. 140 ЗВП када по правоснажности рјешења о насљеђивању лице које није учествовало у поступку, а полаже право на заоставштину као насљедник, може своје право остварити само у парници без поновног расправљања заоставштине пред судом?⁶¹

Након што му од стране суда буде предат предмет са списима нотар ће одредити рочиште за расправљање заоставштине на које ће позвати сва заинтересована лица.⁶² Једна од посебно значајних активности коју нотар треба спровести у оставинском поступку јесте узимање изјаве од заинтересованих лица да ли се примају насљеђа или се насљеђа одричу.⁶³ Таква изјава се даје у форми нотарски обрађене исправе и има пуну доказну снагу јавне исправе у складу са чл. 70-85 Закона о нотарима. Форму нотарски обрађене исправе има и насљедничка изјава која се даје пред нотаром (или судом) који не спроводи оставински поступак, а по замолници суда или нотара који спроводи поступак.⁶⁴ Насљедничка изјава (позитивна или негативна) се може дати код мјесно надлежног суда или било којег другог

56 В. чл. 6 ЗИДЗВП којим је замијењен дотадашњи чл. 145 ЗВП-а.

57 Ако на подручју основних судова нису именовани нотари оставински поступак спроводи надлежни суд у складу са чл. 11 ЗИДЗВП-а, односно чл. 155, ст. 6 ЗВП-а.

58 В. чл. 6 ЗИДЗВП којим је замијењен дотадашњим чл. 145 ЗВП-а.

59 Контреп, „Јавни биљежници у Републици Хрватској као повјереници судова у оставинском поступку“, 36.

60 Види *infra* „2. Искључење нотара из оставинског поступка“.

61 Упоредити: Повлакић, „Надлежност нотара у Босни и Херцеговини“, 288-289.

62 Чл. 123, ст. 1 ЗВП-а.

63 Чл. 4 ЗИДЗВП којим је допуњен чл. 123, ст. 3 ЗВП-а.

64 В. чл. 5 ЗИДЗВП којим је замијењен чл. 126, ст. 2 ЗВП-а.

стварно надлежног суда, код нотара или пред конзуларним или дипломатским представништвом БиХ које врши конзуларне послове.⁶⁵

4. ИСКЉУЧЕЊЕ НОТАРА ИЗ ОСТАВИНСКОГ ПОСТУПКА

Кад суд повјери једном нотару спровођење оставинског поступка рјешењем може одузети спис предмета и повјерити спровођење поступак другом нотару у случају немогућности нотара да због болести или неког другог разлога обави повјерени посао, кад нотар очито занемарује законске обавезе или из других разлога који су важни према оцјени суда.⁶⁶ Суд ће на исти начин поступити и у случају ако постоје разлози за изузеће нотара, а који су исти као и за изузеће судије.^{67 68} Изузетно, уколико на подручју оставинског суда службено сједиште нема више нотара, суд ће сам спровести оставински поступак.⁶⁹

Који су то важни разлози из којих суд може повјерити спровођење оставинског поступка другом нотару или сам спровести поступак није регулисано (под)законским прописима тако да је то ствар слободне оцјене суда у сваком конкретном случају. Свакако да ће у овој оцјени судовима од значаја нарочито бити судска пракса, али с обзиром да пракса суда тек треба настати, за почетак се могу користити и праксе судова које су постајале за вријеме примјене Закона о јавним билежницима (нотарима) Краљевине Југославије. Тако се, нпр. у образложењу судске одлуке о самосталном спровођењу оставинског поступка из тог доба као важан разлог наводи да је нотар „...према покојнику био нерасположен, што је и очитовао пријавама покојника финансијским властима“ тако да наследици нису имали повјерења у рад нотара.⁷⁰

65 Ово је нова одредба којом је на основу чл. 5 ЗИДЗВП додат нови став 3 у чл. 126 ЗВП-а, јер је ранијом одредбом било предвиђено само давање негативне наследиичке изјаве (изјаве о одрицању од наслеђа) пред овим органима.

66 Чл. 7 ЗИДЗВП којим је замијењен чл. 146, ст. 2,3 и 4 ЗВП-а.

67 О изузећу нотара одлучује суд који му је повјерио спровођење оставинског поступка (чл. 8 ЗИДЗВП којим је замијењен чл. 148 ЗВП-а).

68 На изузеће нотара примјењивала су се општа правила која су важила и за изузеће судија и према § 224 Закона о јавним билежницима (нотарима) Краљевине Југославије; Крешић, „Закон о јавним билежницима Краљевине Југославије из 1930.: судјеловање јавног билежника у оставинском поступку – искуства из прошлости“, 370.

69 Кад на подручју суда службено сједиште има више нотара онда им се предмети достављају у рад равномјерно према редном броју нотара који утврђује Нотарска комора Републике Српске, в. чл. 11 ЗИДЗВП, односно чл. 155, ст. 2 ЗВП-а.

70 Рјешидба Стола седморице од 23.04.1936. године, Рекурс 1921/1-1935, наведено према: Јосип Ручнер и Петар Строхал, *Збирка рјешидба Стола седморице у грађанским правним стварима, свезак, II, бр. 918, (1940), Загреб, 143.*

Чини се да нормирањем одредбе према којој суд може одузети спис предмета и повјерити га другом нотару, односно сам спровести оставински поступак из прописаних разлога, али и из „других разлога који су важни према оцјени суда“, ⁷¹ у ствари, суд врши контролу рада нотара која у овој фази није легитимна, већ се евентуално о судској контроли може говорити у фази по правним лијековима ⁷². На овај начин законодавац уводи „паралелну“ надлежност која неће допринијети растерећењу судова, а што је било примарно приликом делегирања спровођења оставинског поступка у надлежност нотара. ⁷³

Наведена контрола рада нотара у спровођењу оставинског поступка присутна је и у још неким одредбама ЗВП, односно ЗИДЗВП-а. Тако је у чл. 10 ЗИДЗВП-а којим је мијењан чл. 153 ЗВП-а суду дато дискреционо право да одреди рок у којем је нотар дужан да спроведе оставински поступак, а тај рок не може бити дужи од 90 дана од дана пријема списка предмета. Међутим, ради се о дискутабилној одредби јер нису одређени критеријуми на основу којих ће суд одредити рок нотару за спровођење оставинског поступка, односно веома је тешко да се унапријед одреди рок за спровођење поступка за сваки конкретан случај. Понекад чак неће бити могуће завршити оставински поступак ни у максимално могућем року од 90 дана ако се ради о сложенијем предмету. Иако суд може нотару одредити накнадни рок у случају да се оставински поступак не спроведе у одређеном року, ⁷⁴ ипак остаје чињеница да је законодавац временски ограничио рад нотара, док такво ограничење не постоји за суд кад сам спроводи оставински поступак. Једино оправдање за овакво нормирање може се наћи у чињеници да законодавац тежи скраћивању времена завршетка оставинског поступка у случајевима гдје је то могуће, а претпоставка је да је већина оставинских предмета таква.

Контрола и провјера рада нотара од стране суда регулисана је и у одредби којом се нотару налаже да суду достави оставински спис у случају правоснажно окончаног оставинског поступка, уложеног приговора и ако су међу учесницима спорне чињенице од којих зависи неко њихово право. ⁷⁵ Неспорно је да ако у току поступка дође до спора о чињеницама нотар

71 И према § 222 Закона о јавним биљежницима (нотарима) Краљевине Југославије суд је могао из важних разлога закључити да сам спроведе оставински поступак.

72 Против рјешења које је донио нотар у року од осам дана од дана достављања рјешења странкама може се уложити приговор надлежном суду, в. чл. 151 ЗВП-а. Одлучујући о уложеном приговору суд може рјешење о наслеђивању потврдити или га укинути у цјелини или дјелимично у којем случају сам одлучује, в. чл. 152 ЗВП-а.

73 В. Повлакић, „Надлежност нотара у Босни и Херцеговини“, 289.

74 В. чл. 10 ЗИДЗВП-а којим је замијењен чл. 153 ЗВП-а.

75 Чл. 9 ЗИДЗВП-а, односно чл. 151а ЗВП-а.

има обавезу да врати предмет суду.⁷⁶ Нотар ће прекинути расправљање заоставштине и упутити учеснике на суд ако су спорне нарочито: чињенице од којих зависи право на наслеђе, посебно пуноважност или садржина тестаментa или однос насљедника и оставиоца; чињенице од којих зависи основаност захтјева надживјелог супружника и потомака оставиоцевих који су са њим живјели у истом домаћинству, да им се из заоставштине издвоје предмети домаћинства који служе задовољавању њихових свакодневних потреба; чињеница од којих зависи величина насљедног дијела, посебно урачунавање у насљедни дио; чињенице од којих зависи основаност искључења нужних насљедника или основаност разлога за недостојност и чињенице о томе да ли се неко лице одрекло наслеђа.⁷⁷ Поред тога, до упућивања на парницу може доћи у случају спора између насљедника о томе да ли нека имовина улази у заоставштину, као и спора поводом захтјева потомака или усвојиоца оставиоца који су са њим живјели у заједници за издвајањем дијела који одговара њиховом доприносу у повећању заоставштине.⁷⁸

5. НАГРАДА И НАКНАДА ЗА РАД НОТАРА У ОСТАВИНСКОМ ПОСТУПКУ

Убрзо након ступања на снагу ЗИДЗВП-а којим су измијењене и допуњене одредбе ЗВП-а о надлежности нотара у оставинском поступку и на основу којег су нотари практично и почели расправљати заоставштине, донесена је Уредба о измјени и допуни Уредбе о одређивању награда и накнада нотарима у Републици Српској⁷⁹ (у даљем тексту УИДУ). Овом уредбом је измијењена и допуњена раније донесена Уредба о одређивању награда и накнада нотарима у Републици Српској (у даљем тексту Уредба)⁸⁰ у дијелу који се односи на награду и накнаду нотара у оставинском поступку.

Основна интенција приликом доношења УИДУ је била да се грађани не доведу у неповољнији финансијски положај него што је то случај кад оставинску расправу спроводи суд. Такав став и произилази из појединих одредби УИДУ којима су у погледу награда и накнада нотара у оставинском поступку кориговане одредбе Уредбе, а у корист корисника услуга (учесника у оставинском поступку). Тако чл. 2 УИДУ регулише: „У оста-

76 Контреџ, „Јавни биљежници у Републици Хрватској као повјереници судова у оставинском поступку“, 36.

77 В. чл. 127, ст. 2, т. а-д, а у вези са чл. 94, ст. 4 ЗВП-а.

78 В. чл. 129, ст. 1, т. а-б, а у вези са чл. 94, ст. 4 ЗВП-а.

79 „Службени гласник Републике Српске“, бр. 6/17.

80 „Службени гласник Републике Српске“, бр. 54/12 и 103/13.

винском поступку трошком се не сматра утрошак папира и другог канцеларијског материјала ради израде и умножавања довољног броја примјерака записника, рјешења и других исправа у оставинском спису, ради уручивања насљедницима и јавним евиденцијама, доставе списка суду и задржавања преписа списка у нотарском архиву“. Овом одредбом су насљедници, за разлику од осталих странака у поступку пред нотаром,⁸¹ стављени у повољнији финансијски положај за ову врсту нотарских услуга.

Такође, у чл. 3 УИДУ којим се нормирају нови ставови 13 и 14 у чл. 7 Уредбе регулисано је да се приликом одређивања награде нотара у оставинском поступку као основ узима вриједност чисте заоставштине кад се одбију оставиочеви дугови, трошкови сахране оставиоца, лагати и други терети, трошкови пописа и процјене заоставштине и други трошкови.⁸² На супрот томе, за обраду нотарских исправа и обављање свих других нотарских послова основ за одређивање награде је стварна тржишна вриједност ствари која је предмет нотарске исправе без одбитака дугова.⁸³ У пракси се евентуално може појавити спор око вриједности чисте заоставштине који може резултовати приговором неког од учесника у поступку па се поставља питање да ли у том случају треба реаговати суд? Сматра се да се у овом случају не ради о спорним питањима за које је прописано да се прекида поступак пред нотаром и предмет враћа суду на одлучивање.⁸⁴

Посебно интересантна одредба је она по којој се награда плаћа само ако је оставински поступак завршен доношењем рјешења о насљеђивању,⁸⁵ дакле, провођењем свих радњи од стране нотара у циљу окончања поступка.⁸⁶ У том смислу нотар не може, за разлику од ситуације приликом презимања других послова из своје надлежности, захтијевати предујам након достављања оставинског предмета, а самим тим не може ни одбити тај посао зато што није примио предујам.⁸⁷

81 В. чл. 5, ст. 2 Уредбе.

82 Тако се према чл. 1, т. 1)-4) Тарифног броја Уредбе за чисту вриједност заоставштине до 50.000, 00 КМ обрачунава 100 бодова; до 100.000,00 се обрачунава 200 бодова, до 200.000, 00 КМ се обрачунава 400 бодова, а преко 200.000, 00 КМ се обрачунава 500 бодова.

83 Чл. 7, ст. 1 и 2 Уредбе.

84 Контрец, „Јавни биљежници у Републици Хрватској као повјереници судова у оставинском поступку“, 36.

85 Чл. 16 УИДУ којом је мијењан чл. 15 Уредбе.

86 Изузетно уколико из одређених разлога нотар не спроводе до краја оставински поступак има право на накнаду свих насталих трошкова за предузете радње, в. Прилог УИДУ, односно ст. 2 Тарифног броја 21 Уредбе.

87 Према § 235 Закона о јавним биљежницима (нотарима) Краљевине Југославије, награду и трошкове нотара као судског повјереника утврђивао је и досуђивао суд, а нотару је било забрањено да се са странкама договара око награде.

6. ЗАКЉУЧАК

Нотари су у Републици Српској почели са радом 11.03.2008. године, иако је Закон о нотарима ступио на снагу 13.10.2004. године, а његова примјена почела 01.11.2006. године.⁸⁸ Законом о нотарима утврђена је њихова надлежност за нотарску обраду исправа за правне послове који за предмет имају пренос или стицање својине и других стварних права на непокретностима, за правне послове из наслједног права, из породичног права, из грађанског права, из области привредног права итд. Поред надлежности регулисаних Законом о нотарима, надлежност нотара у састављању нотарских исправа се може одредити и другим законима. Тако је Законом о ванпарничном поступку у Републици Српској из 2009. године регулисано да се нотарима може повјерити спровођење оставинског поступка. Међутим, тек након измјена и допуна овог закона из 2016. године судови су нотарима и практично почели уступати оставинске предмете.

Према искуствима из других земаља у којима нотари учествују као повјереници суда у оставинском поступку (нпр. Хрватске) може се закључити да је оправдано увођење и ове надлежности нотарима, а која придоније растерећењу судова и омогућује судовима да се баве спорним предметима. Свакако да су нотари својим досадашњим скоро десетогодишњим професионалним радом показали и доказали да могу вршити послове које им је законодавац ставио у надлежност, тако да су стекли повјерење и самих грађана да могу обављати и још неке дјелатности које им повјери суд или други државни орган. У том смислу је значајно и преношење надлежности нотарима у оставинском поступку чиме се и у нашем праву поштује и ова улога латинског типа нотаријата.

7. ЛИТЕРАТУРА

- Дика, Михајло., „*Изванпарнична*“ и концилијацијска функција јавних биљежника – *de lege lata* и *de lege ferenda*“, у *Зборник Правног факултета у Загребу*, вол. 59, бр. 6/2009. Загреб: Правни факултет, 2009.
- Јотановић, Раденко. „Садржина дјелатности нотара у Босни и Херцеговини“, *Правни савјетник*, бр. 1/2005.
- Крешић, Мирела. „Закон о јавним биљежницима Краљевине Југославије из 1930.: судјеловање јавног биљежника у оставинском поступку – искуства из

⁸⁸ У теорији и пракси у потпуности није отклоњена дилема између појмова „ступање на снагу“ и „почетак примјене“ (законског) прописа. Са једне стране се сматра да се ради о истим појмовима (синоними), а са друге стране да се међу овим појмовима може правити разлика у смислу различите временске дистанце.

- прошлости“, у *Зборник Правног факултета у Загребу*, вол. 63, бр. 2/2013. Загреб: Правни факултет, 2013.
- Контрец, Дамир. „Јавни биљежници у Републици Хрватској као повјереници судова у оставинском поступку“, *Јавни биљежник*, бр. 32/2010.
 - Мојовић, Никола. „Од римског табелиона до модерног нотара“, *Правна ријеч*, бр. 1/2004.
 - Плавшић, Маринко. Хисторијски развој и организација нотарске службе у Бикић, Енес. и др. *Нотарско право*. Сарајево: 2013.
 - Повлакић, Мелиха. „Надлежности нотара у Босни и Херцеговини“, у *Зборник Правног факултета у Загребу*, вол. 63, бр. 2/2013. Загреб: Правни факултет, 2013.
 - Повлакић, Мелиха. „Основне значајке нотарске службе у Федерацији БиХ“, *Правни савјетник*, бр. 4/2003.
 - Пухаловић, Александар. „Начела јавно-бележничког права“, *Правни живот*, бр. 12/2004.
 - Ручнер, Јосип и Петар, Строхал. *Збирка рјешавања Стола седморице у грађанским правним стварима, свезак, II, бр. 918*. Загреб: 1940.
 - Станковић, Гордана. „Јавни бележник у оставинском поступку: упоредно-правна анализа“, *Правни живот*, бр. 12/2004.
 - Станковић-Мугоша, Ана. „Историјат нотарске канцеларије и улоге нотара у Котору и другим приморским градовима“, *Правни живот*, бр. 12/2004.
 - Тајић, Лариса. „Нотари и нотарска служба са посебним освртом на Закон о нотарима Федерације БиХ“, *Правни савјетник*, бр. 11/2004.
 - Трговчевић-Прокић, Милена. „Закон Краљевине Југославије о јавним бележницима“, *Правна ријеч*, бр. 20/2009.
 - Шаркић, Небојша. и др. *О јавном бележнику – нотару*. Београд: 2004.
 - Шаркић, Небојша. „Јавни бележник – нотар у извршном поступку“, *Правни живот*, бр. 12/2004.
 - Закон о јавном биљежништву, „Народне новине“, бр. 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09 и 120/16,
 - Закон о нотариату, „Урадни лист Републике Словеније“, бр. 13/94, 48/94, 82/94, 41/95, 73/04, 23/05, 98/05, 4/06, 17/06, 115/06, 2/07,
 - Закон о јавном бележништву, „Службени гласник Републике Србије“, бр. 31/11, 85/12, 19/13, 55/14, 93/14, 121/14, 6/15, 106/15,
 - Закон о нотарима, „Службене новине Федерације БиХ“, бр. 45/02,
 - Закон о нотарима Брчко дистрикта БиХ, „Службени гласник Брчко дистрикта БиХ“, бр. 9/03 и 17/06,
 - Закона о наслеђивању, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 1/09, 55/09,
 - Закон о нотарима, „Службени гласник Републике Српске“, бр. 86/04, 02/05, 74/05, 76/05, 91/06, 37/07,
 - Закон о нотарима, „Службени лист Црне Горе“, бр. 68/05 и 49/08.

NOTARY AS COURT COMMISSIONER IN PROBATE PROCEEDINGS

Đorđe Raković⁸⁹

Faculty of Law University of Banja Luka

Abstract: *A Notary was introduced into the legal system of Republic of Srpska by the Notaries Act in 2004, and the first notaries provided their services on 11 March 2008. The Act prescribed the scope of activities of a notary, which would be notarial processing of documents, issuing notarised certificates and performing notarised certification. Furthermore, the court or other body can ascribe to the notary other duties in compliance with their competence. Thus, notaries have been, in addition, assigned this role for the purpose of relieving the courts in the context of handling probate proceedings, based on Extrajudicial proceedings Act. By delegating this function to the notaries in probate proceedings the Amendments to the Extrajudicial Proceedings Act has come into force. Namely, although the legal ground for the delegation could be located in article 145 of the Extrajudicial Proceedings Act, due to their complexities, probate cases were not assigned to notaries.*

The court is obliged to delegate probate proceedings to the notary, and the notary must not refuse to handle these cases, unless a party to probate proceedings wishes exclusively that the case be handled by the Probate court. As a court commissioner, the notary is authorised to take all the necessary activities in the name of the court. Exceptionally, the court can take the case from the notary and assign another notary for handling the probate proceedings or handle the case by itself. The court defines the time period for concluding the probate case. Thus, the court supervises the work of the notary, next to the corrective role it has when conflicting facts appear before the notary in relation to legacy. The notary is entitled to a reward for handling probate proceedings, including other outstanding expenses, but at a lower rate in comparison to performing other activities as a notary.

Key words: *notary, notary services, court, delegating authorities, extrajudicial proceedings, probate proceedings, parties to probate proceedings, supervision of notaries, notary reward.*

⁸⁹ LL.D, asistent professor Fakulteta pravne nauke Banjaluka university. E-mail: djordje.rakovic@pf.unibl.org